

חג הסוכות

(ע"פ רבי יעקב גלינסקי
והרב שלום מאיר ולך)

כהקדמה לדבר תורה של הרב גלינסקי, ברצוני לציין שלמצוות רבות בתורה, ישנם שיעורים. לדוגמא, כוס של קידוש חייבת להכיל רביעית יין. מן התורה, אסור בשבת לטלטל חפץ ברשות הרבים יותר מארבע אמות. כדי שמקוה תהיה כשרה לטבילה, היא צריכה להכיל מינימום של ארבעים סאה מים שאינם שאובים. ואפשר לתת דוגמאות עד אין סוף. הבעיה היא שכל השיעורים נקבעו במידות שאין אנו משתמשים בהן היום, ואין אנו בטוחים מה מידתן העכשווית. רבנים התווכחו, ובסופו של דבר, היום נקבעת ההלכה לפי שתי דעות עיקריות: הדעה של החזון איש הנחשבת כמחמירה יותר, והדעה של הרב חיים נאה, הנחשבת כמקלה יותר. בדוגמאות שהבאנו, רביעית שווה ל- 86 סמ"ק לפי הרב נאה 150 סמ"ק לפי החזון איש. אמה היא 48 סנטימטר לפי הרב נאה, 58 לפי החזון איש. סאה שווה 8,3 ליטר לפי הרב נאה, 14.4 לפי החזון איש, וכן הלאה.

דין מעניין לגבי הסוכה כדי שהיא תהיה כשרה, הוא ששטחה צריך להיות מינימום 7 טפחים על 7 טפחים (הטפח הוא 8 סנטימטר לפי הרב נאה, 9.6 סנטימטר לפי החזון איש). סוכה כזו כמובן אינה מספיקה לאדם אחד עם שולחן וכיסא, אלא שלפי הדין מספיק שראש האדם יהיה בתוך הסוכה כדי לצאת ידי חובה.

כידוע ישנה גזרה שווה המקשרת בין חג הסוכות לחג הפסח. ט"ו ט"ו, להקיש ביניהם (קידושין לד ע"ב), וכשם שחובה לאכול כזית מצה בליל הסדר, כך חובה לאכול כזית פת בלילה הראשון של סוכות (סוכה כז ע"א).

התבוננתי וראיתי, שבכל זאת יש הבדל עצום בין סוכות לפסח. פסח חוגגים בבית, מתוך הרחבה, בהסבה, כבני מלכים. בסוכות אנו מודים על "שיעור חזון איש": תארו לעצמכם שהקבלנים היו בונים סוכות ברוחב שבעה טפחים על פי השיעור של רבי חיים נאה. חצי מטר רוחב, לראשו ורובו ושולחנו. שבעים סנטימטר, בכל זאת, יש הבדל. וכמה טוב שנשים פטורות, זה בגדר ה"בעלה משמחה": שיצטופף הוא עם הצאצאים, עקב ליד אגודל, ברוך שעשני כרצונו.

והנה כשיושבים בסוכה, מסובין האחד על ברכי חברו (כפסחים קח ע"א) פותחים ואומרים: "אזמן לסעודתי אושפיזין עלאין. במטו מינך אברהם אושפיזא עלאי דיתבי עמי" (אני מזמין לסעודתי אורחים עליונים. בבקשה ממך, אברהם, אורח עליון, אנא תשב עמי) מזמינים את אברהם אבינו לבוא ולהסב עמנו. ולא לבדו, אלא: "ועמך כל אושפיזי עלאי" שיביא עמו את "יצחק ויעקב, משה ואהרון, יוסף ודוד", לכולם ימצא מקום!

הכיצד?!

אומר לכם...

אם קנינו בימים הנוראים את נקודת המבט שהרוחניות היא העיקר, והגשמיות תפלה. שהעולם הבא הוא העיקר, והעולם הזה הוא כפרוזדור אליו. אם כך, יוצאים מדירת קבע לדירת ארעי, להסתופף בַּצֵּלָא דְמִהֲמוֹתָא, בצל השכינה. וכאשר זו ההרגשה, יש מקום לכולם...

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מזכיר דברי הגמרא (סנהדרין כ ע"א) בביאור הפסוק (משלי לא, ל) "שֶׁקֶר הַחֵן" זה דורם של משה ויהושע, "וְהַבָּל הַיָּפִי" זה דורו של חזקיהו. "יִרְאַת ה' היא תְּתַהַלֵּל" זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעי, שהיו ששה תלמידים מתכסים בטלית אחת ועוסקים בתורה. והיה טופס בשתי ידיו את הדשים של הַפְּרָאק, ואומר: "איני מבין, הַפְּרָאק הזה, יכול להספיק לשני אנשים? ואיך ששה יתכסו בטלית אחת, הרי זה מושך לכאן, וזה מושך לכאן!" וענה: "אכן כן, כשזה מושך לכאן וזה מושך לכאן, לא תספיק אף לשניים, אבל כשכל אחד מציע לשני, תספיק גם לששה!" וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ז ע"א) שכאשר האהבה עזה, אפשר להסתדר גם על חודה של חרב!

שמעתי מאחד מהדור הקודם: פעם התגוררו כולם בדירת חדר אחד, והיה מקום להורים ולילדים ולאורחים. עברו להתגורר בשני חדרים, וכבר אין מקום לאורחים. בשלושה חדרים אין כבר מקום לילדים, ויש לעבור לארבעה חדרים, חדר לילדים וחדר לילדות. כשעוברים לחמישה חדרים אין כבר מקום להורים, והם יוצאים לנופש ואוכלים במסעדות...

זה ההבדל בין חג הפסח לסוכות. האם אתה רואה את עצמך כבן מלך, בהרחבה, ואז בעולם ומלואו אין די, או שאתה רואה את עצמך בדירת ארעי, ואז מצטופפים בשמחה ויש די מקום לכולם...

והנה הבדל נוסף, סמלי כל כך: בפסח, יש ארבעה בנים וארבע כוסות, ובסוכות ארבע מינים.

ארבעת הבנים בפסח, כל אחד לעצמו. שאלתו ותשובתו. ארבע כוסות, "שתאן בבת אחת, לא יצא" (פסחים קח ע"ב). אבל ארבעת המינים בסוכות, באגודה אחת!...

" וַיַּעֲשׂוּ כֹלָם אַגֻּדָה אַחַת, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָה בְּלֵבָב שְׁלָם " –

ונדרש מסופו לתחילתו: כשהרצון הוא, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָה בְּלֵבָב שְׁלָם, אזי אפשר להיאגד באגודה אחת!

ואם לא, עינינו הרואות...